

**Informatiebrochure**  
**Arboconvenant Podiumkunsten**  
**(looptijd 2002-2006)**

### **Een structureel arbobeleid voor de podiumkunsten**

Alle werkgevers en werknemers in de podiumkunsten zijn gehouden aan de verplichtingen van de Arbo-wet. Dat wil zeggen dat wij allen verantwoordelijk zijn voor de arbeidsomstandigheden en het welzijn van de werknemers in onze branche. En goede omstandigheden zijn van groot belang! Hoge werkdruk, intensieve fysieke belasting, werken op hoogte en blootstelling aan extreem geluid zijn voorbeelden van risico's waaraan kunstenaars op het podium, maar ook werknemers achter de schermen worden blootgesteld. In het slechtste geval leiden deze risico's tot ziekteverzuim en erger nog tot arbeidsongeschiktheid.

ArboPodium plukt nu de vruchten van circa acht jaar noeste arbeid van de Commissie voor Veiligheid, Gezondheid en Welzijn in het Theater (Commissie VGWT). Toen de commissie in 1994 van start ging, stond het arbobewustzijn in de podiumkunstenbranche nog in de kinderschoenen. Door onder andere de ontwikkeling van branchenormen, een arbohandboek, seminars, cursussen en een raamovereenkomst met de Arbo Unie is een grote sprong voorwaarts gemaakt. In 2000 boog de Commissie VGWT zich over de vraag of, en zo ja hoe, zij haar -merendeels adhoc- activiteiten wenste te continueren. De Commissie VGWT besloot vervolgens eensgezind om zich verder in te zetten voor structurele arbozorg in de podiumkunstenbranche. Vervolgens is een beleidsnota voor de periode 2000-2004 opgesteld, waarin het arbobeleidsprogramma van de Commissie VGWT is vastgelegd.

Op 6 december 2001 is de Commissie VGWT opgegaan in Stichting ArboPodium en is inmiddels hét samenwerkingsverband in de branche waarbij bijna alle werkgevers-, branche- en werknemersorganisaties zijn aangesloten. De meerwaarde van deze samenwerking ligt vooral in de bundeling van krachten, waardoor menskracht, tijd en budget wordt bespaard en voor een efficiënte kennisoverdracht wordt gezorgd.

Binnen het arbobeleidsprogramma paste de ondertekening op 29 juni 2000 van een intentieverklaring om te komen tot een arboconvenant met betrekking tot de arbeidsrisico's fysieke belasting, schadelijk versterkt geluid en psychosociale belasting (werkdruk) en op het gebied van vroegtijdige reïntegratie van zieke werknemers. Door arbeidsrisico's te verminderen kan immers belangrijke winst worden geboekt. Op de eerste plaats: plezieriger en gezonder werk voor de werknemers. En op de tweede plaats het terugdringen van ziekteverzuim en WAO-instroom. Door het sluiten van het convenant met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen (OC&W) is ArboPodium in staat om de komende vier jaar een structureel arbobeleid voor de branche te ontwikkelen en uit te voeren. Gedurende de looptijd van het convenant (2002-2006) levert de overheid een substantiële bijdrage aan de aanpak van de arbeidsrisico's.

Het Arboconvenant Podiumkunsten en het daarbij behorende Plan van Aanpak wordt op 15 mei 2002 ondertekend door SZW, de Arbeidsinspectie, OC&W en alle werkgevers-, branche- en werknemersorganisaties die lid zijn van ArboPodium. Dit is het startsein voor een groot aantal activiteiten en maatregelen. Het convenantstraject is niet ingezet om sier te maken met een stuk papier en mooie beloften. Het is bedoeld om echt iets te doen aan

arbeidsomstandigheden in de podiumkunstenbranche. Een branche waarin gemotiveerde mensen vóór, op of achter het podium vaak (onnodige) risico's nemen om 'hun' voorstelling of concert tot een succes te maken. Het welzijn van die mensen gaat ArboPodium zeer aan het hart. Doordat het Arboconvenant Podiumkunsten maatwerk levert bij de aanpak van de voor de branche specifieke problemen, is dit een geweldige kans. Die kans moeten wij met z'n allen goed benutten!

### **Wat houdt het Arboconvenant Podiumkunsten precies in?**

In het Arboconvenant Podiumkunsten zijn bindende afspraken vastgelegd over de manieren waarop blootstelling aan fysieke belasting, werkdruk en schadelijk versterkt geluid, en langdurig ziekteverzuim en de WAO-instroom beter in kaart kan worden gebracht. Ten tweede zijn er afspraken gemaakt over de manieren waarop de arbeidsrisico's -waar mogelijk en nodig- kunnen worden teruggedrongen, met als resultaat dat langdurig ziekteverzuim en WAO-instroom verminderen. In het Plan van Aanpak zijn de activiteiten en maatregelen zo veel mogelijk concreet benoemd en uitgewerkt.

De uitvoering van dit Plan van Aanpak vergt een grote inspanning van de gehele branche. De belangrijkste taak rust op de schouders van werkgevers en werknemers. U bent immers als eerste verantwoordelijk voor goede arbeidsomstandigheden. Elke individuele kunstinstelling moet in de komende vier jaar een stap verder komen bij de invoer of verdere ontwikkeling van een eigen structureel arbobeleid. Hoewel de beide ministeries en ArboPodium uw verantwoordelijkheid niet overnemen, ondersteunt Arbopodium u daarbij wel met een groot aantal activiteiten en maatregelen.

Kort samengevat moeten in 2006 de navolgende convenantsdoelstellingen zijn gerealiseerd:

1. 90% van de risicopopulatie en van de betrokken werkgevers weet hoe fysieke overbelasting ontstaat en kan worden voorkomen;
2. Er is een afname van 10% van dat deel van de risicopopulatie dat melding maakt van klachten aan het bewegingsapparaat;
3. Vooruitlopend op normering zal een maximaal toelaatbaar tilgewicht worden vastgesteld, waarvan dansers en acrobaten in bepaalde gevallen zijn uitgezonderd.
4. 90% van de risicopopulatie en van de betrokken werkgevers weet hoe werkdruk kan ontstaan en kan worden voorkomen;
5. Er is een afname van 10% van het deel van de risicopopulatie dat werkdruk ervaart;
6. De maatregelen ter vermindering van werkdruk zijn daadwerkelijk doorgevoerd in de instellingen;
7. 90% van de risicopopulatie en van de betrokken werkgevers kent de mogelijke gevolgen van blootstelling aan schadelijk versterkt geluid en weet hoe blootstelling kan worden vermeden;
8. Het aantal werknemers dat onbeschermd blootstaat aan schadelijk versterkt geluid is geminimaliseerd door onder andere de toepassing van een verlaging van de effectieve geluidsblootstelling (bij voorkeur tot beneden de schadegrens van 80 dB(A)), het creëren van geluidsluwe zones en algemene toepassing van passende gehoorbeschermers.

9. ArboPodium streeft tevens naar het verkrijgen van een meer betrouwbaar inzicht in de geluidsniveaus die worden veroorzaakt op poppodia en tijdens de uitvoering van geluidsintensieve amusements- en muziektheaterproducties en in de mate waarin bij medewerkers (waaronder ook de vrijwilligers) gehoorschade optreedt.
10. ArboPodium heeft activiteiten ontwikkeld en ingevoerd die zijn gericht op het terugdringen van langdurig ziekteverzuim en WAO-instroom.
11. Een branchespecifiek verzuim- en reïntegratieprotocol inclusief verzuimregistratie wordt per 1 februari 2005 door tenminste 75% van de kunstinstellingen en hun arbodiensten in elk der deelbranches gebruikt, waardoor een beleidsmatige aanpak van arbeidsgerelateerd ziekteverzuim op branche-, deelbranche- en bedrijfsniveau mogelijk is.
12. Alle kunstinstellingen die participeren in de hieronder besproken VBBA-meting van SZW beschikken uiterlijk op 1 januari 2004 over een RI&E waarin een bedrijfsplan van aanpak is opgenomen.

### **Hoe?**

Een centrale bundeling van krachten is van groot belang voor het welslagen van de convenantsdoelstellingen. Daarom wordt ten behoeve van de uitvoering van de convenantsmaatregelen een kenniscentrum ingericht om arbokennis centraal te beheren en om activiteiten te initiëren, coördineren en ondersteunen. Hieronder kunt u lezen op welke wijze het Kenniscentrum u behulpzaam is bij de opzet of verdere uitbouw van uw arbobeleid en -zorg.

Vanaf 15 mei 2002 is de website [www.arbopodium.nl](http://www.arbopodium.nl) operationeel. Vanaf dat moment heeft u toegang tot uitgebreide en gedetailleerde informatie over de convenantsactiviteiten, de meer algemene arbo-onderwerpen, wet- en regelgeving, technische en wetenschappelijke ontwikkelingen, maar ook tot informatie die specifiek voor uw deelbranche geldt. Alle informatie die door het Kenniscentrum wordt verzameld, vindt u terug op deze website. Uw inbreng daarbij wordt zeer op prijs gesteld. Via het discussieforum kunt u reageren, discussies aanzwengelen, vragen stellen aan collega's of wetenswaardigheden uitwisselen. Feitelijk vormt de website het hart van de 'arbo-infrastructuur' binnen de podiumkunsten.

Bij het verzamelen, ordenen en ontsluiten van arbokennis wordt het Kenniscentrum ondersteund door een drietal werkgroepen, bestaande uit specialisten uit de verschillende deelbranches. De werkgroep stand der techniek verzamelt informatie over beleidsmatige en organisatorische voorzieningen en maatregelen die bijdragen aan het beheersen en terugdringen van de arbeidsrisico's. De werkgroep normering, standaardisering en beleidsregels houdt zich in eerste instantie bezig met het ontwikkelen van afspraken, normen en regels met betrekking tot samenwerkende werkgevers, positionering van arbocoördinatoren en algemene normering zoals bijvoorbeeld inzake het maximale tilgewicht. De werkgroep ziekteverzuim en reïntegratie heeft tot taak een zo concreet en uniform mogelijk verzuim- en reïntegratieprotocol te ontwerpen en stelt een programma van eisen op met betrekking tot mantelovereenkomsten en registratiesystemen op brancheniveau. De werkgroepen onderhouden contact met u via het discussieforum van [www.arbopodium.nl](http://www.arbopodium.nl).

U kunt van maandag tot en met vrijdag gebruik maken van de helpdesk van het Kenniscentrum. Zowel telefonisch (020-6200201) als digitaal ([info@arbopodium.nl](mailto:info@arbopodium.nl)) kunt u hier terecht voor informatie over de convenantsthema's, maar ook voor 'gewone' arbozaken zoals bijvoorbeeld informatie over systemen voor orkestbakbeveiliging of vragen over werken op hoogte.

En natuurlijk ontvangt u de arbonieuwsbrief, zodat u op de hoogte blijft van de laatste ontwikkelingen op arbogebied.

Verder ondersteunt het Kenniscentrum zowel beleidsmatig als secretarieel overleggen van en tussen producerende en faciliterende kunstinstellingen, deelbrancheorganisaties en relevante dienstverleners. Ook het onderhouden van relaties met diverse andere kenniscentra en netwerken met relevante arbokennis, zoals bijvoorbeeld het medisch centrum voor dansers en musici, maar ook de arbodiensten en leveranciers van arbeids- en hulpmiddelen, behoort tot het takenpakket.

### **Activiteiten en aanpak arbeidsrisico's**

Vanaf het moment van ondertekening staan er veel activiteiten op de agenda. Hieronder hebben wij er een aantal uitgelicht.

#### *Update arbohandboek podiumkunsten 'Open doek voor Arbozorg'*

Uiterlijk 1 mei 2003 verschijnt een eerste update van het handboek 'Open doek voor Arbozorg'. Naast de nodige actualisering wordt vooral aandacht besteed aan de convenantsthema's, de problematiek van samenwerkende werkgevers, de productie RI&E en andere voor de (deel)branches relevante zaken.

#### *Gecertificeerde basiscursus en opfriscursus arbocoördinator*

In samenwerking met een of meer opleidingsinstituten wordt een gecertificeerde basiscursus en een opfriscursus arbocoördinator ontwikkeld, toegesneden op de specifieke praktijk binnen de podiumkunsten. De cursussen worden jaarlijks gedurende verschillende periodes gegeven. ArboPodium streeft er naar gedurende de looptijd van het convenant cursisten uit tenminste 200 kunstinstellingen tot gecertificeerd arbocoördinator op te leiden en tenminste uit 150 kunstinstellingen cursisten een opfriscursus te laten volgen.

#### *Studie- en discussiedagen*

Ter ondersteuning van de arbocoördinatoren wordt jaarlijks een studie- en discussiedag gehouden waarop vooral de ontwikkelingen binnen de convenantsthema's centraal staan. In 2002 en 2004 worden bijeenkomsten georganiseerd waarin de implementatie van arbobeleid en -zorg wordt behandeld. Daarnaast organiseert ArboPodium in 2003 en 2005 speciale bijeenkomsten voor artistieke en zakelijke directies.

#### *Inventarisatie bedrijfsgegevens*

Natuurlijk is het belangrijk te meten of de maatregelen en activiteiten ter terugdringing van de arbeidsrisico's effect hebben. Daar zijn algemene en arbospecifieke bedrijfsgegevens voor nodig. Het Kenniscentrum inventariseert deze gegevens daarom als eerste activiteit bij alle afzonderlijke kunstinstellingen uit alle deelbranches. Door middel van deze inventarisatie ontstaat een beeld van

de omvang en status van de instellingen, de werknemersvertegenwoordigingen, het niveau van het huidige arbobeleid, de mate van betrokkenheid en samenwerking met de arbodienst, de wijze waarop en de onderwerpen waarover u nadere informatie behoeft. In het inventariserende onderzoek wordt u tevens een aantal kernvragen over ziekteverzuim en de WAO instroom gesteld. Begin 2004 en 2005 wordt de inventarisatie tussentijds herhaald om inzicht te krijgen in hoeverre de activiteiten uit het Plan van Aanpak zijn gerealiseerd. U zult begrijpen dat uw medewerking bij deze inventarisaties van het grootste belang is!

*Aanpak fysieke belasting (waaronder tillen en RSI) en werkdruk*

- Door het Kenniscentrum wordt structureel uitgebreide informatie aangeboden over de voorkomende vormen van fysieke belasting en werkdruk en de stand der techniek en wetenschap met betrekking tot de terugdringing hiervan.
- ArboPodium streeft er naar het maximaal tilgewicht voor technici te bepalen volgens de NIOSH-formule. Daarbij wordt zorgvuldig gekeken naar eventuele technische, financiële en/of organisatorische problemen, die de invoering van een norm in de weg kunnen staan.
- Eind 2002 worden de resultaten verwacht van een uitgebreid onderzoek in opdracht van het ministerie van SZW (VBBA-nulmeting) naar de beleving en beoordeling van arbeid in de podiumkunsten. Dit onderzoek zal een meer betrouwbaar en gedetailleerd inzicht opleveren in de mate waarin werkdruk en/of fysieke belasting een risicofactor van betekenis vormen. Het onderzoek is van belang als meetinstrument, maar maakt ook de effecten van fysieke belasting en werkdruk binnen de kunstinstellingen bespreekbaar. Het is belangrijk dat zoveel mogelijk werknemers aan dit onderzoek meewerken. ArboPodium streeft ernaar dat binnen elk van de betrokken deelbranches tenminste 75% van de kunstinstellingen en daarbinnen 75% van de werknemers aan het onderzoek deelnemen. Alle kunstinstellingen die aan het onderzoek deelnemen, ontvangen een instellings specifieke analyse van de onderzoeksresultaten en een toelichting op de mogelijkheden om deze in het eigen arbobedrijfsplan te verwerken. Het onderzoek wordt aan het eind van de convenantsperiode herhaald om te kijken of de convenantsdoelstellingen zijn gerealiseerd.
- Uitvoering van een pilotproject 'fysieke belasting en werkdruk van musici en zangers' (2004) waarbij een literatuuronderzoek op internationaal niveau op het gebied van preventieve en curatieve inzichten en methoden en een analyse van de resultaten van de VBBA-meting naar beleving en beoordeling van beide risico's leiden tot de formulering van een of meer methodes ter vermindering van de risico's. Vervolgens worden de verbetermethodes uitgevoerd bij en door enkele instellingen die deelnamen aan de VBBA-nulmeting. Op grond van de ervaringen kunnen de meest effectief bevonden verbetermethodes worden ingevoerd in de totale deelbranche.
- Uitvoering van een pilotproject 'fysieke belasting en werkdruk van dansers' door Directie Overleg Dans. Dit project is gebaseerd op een onderzoek bij studenten van de uitvoerende dansopleidingen, waarbij het bijhouden van een danslogboek inzicht geeft in de eigen grenzen en waarschuwingssignalen voor de danser zelf, maar ook voor de dansdocent en andere begeleiders. De eerste fase van het project vindt plaats in 2002-2003 en wordt gevolgd door een tweede fase in 2003-2004. Het project wordt uitgevoerd bij een groot en bij een klein dansgezelschap.

### *Aanpak (schadelijk) geluid*

- Door het Kenniscentrum wordt structureel uitgebreide informatie aangeboden over voorkomende vormen van schadelijk versterkt geluid als mede de stand der techniek en wetenschap met betrekking tot de terugdringing hiervan. Ook wordt aandacht besteed aan de mogelijke psychosociale belasting van 'stresserend geluid' dat regelmatig voorkomt in werkplaatsen en tijdens opbouwsituaties.
- Uitvoering van een pilotproject 'podia' bestaande uit een representatieve steekproef bij de podia en bij enkele geluidsintensieve theaterproducties naar de in de praktijk voorkomende mate van geluidsblootstelling en een analyse vanuit de VBBA-nulmeting van de beleving en beoordeling van (de risico's van) schadelijk geluid. Op grond van de resultaten worden een of meerdere verbetermethoden benoemd en uitgevoerd bij enkele podia die betrokken waren bij de steekproef en de VBBA-meting. De effectief bevonden methoden wordt uiteindelijk geschikt gemaakt voor invoering in de totale deelbranche en relevante externe doelgroepen.
- Voorlichting en onderricht van de blootgestelde werknemers.
- Markering van werkplekken waar geluidsniveaus boven de 85 dB(A) optreden.
- Verplichting tot het dragen van gehoorbescherming door werknemers in de afgebakende gebieden met geluidsniveaus boven de 85 dB(A).
- Aangeven van de wijze waarop het toezicht op het gebruik van gehoorbeschermingsmiddelen door de blootgestelde werknemers is geregeld en welke sanctiemaatregelen door de werkgever bij het niet dragen genomen zullen worden.

### *Aanpak vroegtijdige reïntegratie*

- Inventarisatie van arbogegevens op bedrijfsniveau waardoor een beter inzicht wordt verkregen in de omvang en de oorzaken van langdurig ziekteverzuim.
- Ontwikkeling van een zo concreet en uniform mogelijk verzuim- en reïntegratieprotocol in samenhang met een registratiesysteem op brancheniveau, alsmede een programma van eisen voor arbodienstverlening en het sluiten van een mantelovereenkomst met één of meerdere arbodiensten.
- Haalbaarheidsonderzoek naar de ontwikkeling van één centraal loket voor verzuimmanagement en reïntegratie voor de gehele branche.

### **Tot slot**

Deze brochure geeft u beknopt een inzicht in de inhoud van het Arboconvenant Podiumkunsten en de daaruit voortvloeiende maatregelen en activiteiten. Bent u geïnteresseerd in de tekst van het Arboconvenant Podiumkunsten en het Plan van Aanpak, dan kunt u beiden downloaden via [www.arbopodium.nl](http://www.arbopodium.nl). Daarnaast is de helpdesk van ArboPodium van maandag tot en met vrijdag tijdens kantooruren bereikbaar voor al uw vragen. Wij zullen u regelmatig op de hoogte houden van de ontwikkelingen en de voortgang van de implementatie van de convenantsafspraken. ArboPodium is bij de uitvoering van alle activiteiten ter terugdringing van de arbeidsrisico's, langdurig ziekteverzuim en de WAO-instroom van u afhankelijk en daarom zullen wij ook regelmatig om uw medewerking vragen. Wij hopen dan ook op een succesvolle samenwerking met goede resultaten!

**Bijlage***Samenstelling ArboPodium*

U wordt in ArboPodium vertegenwoordigd door een afgevaardigde van uw koepelorganisatie. De afgevaardigden houden u regelmatig op de hoogte van de laatste ontwikkelingen en zijn

*Stichtingsraad ArboPodium*

VSCD Henk Everts (De Tamboer)  
 VVT Theo Ruijter (Lantaren/Venster)  
 VNP Siebe Weide (VNP)  
 VAMP Henk Heuvelmans (Gaudeamus)  
 VIP Ton de Gooyer (Jazzpower)  
 VVTP Peter van Eick (Stageholding)  
 VNT Nicolien Luttels (Orkater)  
 DOD Johan van Beem (Nederlands Danstheater)  
 CNO Ton Verberne (waarnemend directeur CNO)  
 VNME Willem Wijgers (VNME)  
 Koepel Opera Frans Huneker (Het Muziektheater)  
 FNV KIEM Martin Kothman/Han Ellenbroek  
 CNV-Kunstenbond Sjaak Warnaar  
 Ntb Hans Stap  
 Adviserend:  
 VPT Frits van den Haspel/Henk ter Haar

*Bestuur ArboPodium*

Rinus Haks (voorzitter)  
 Martin Kothman (secretaris en plaatsvervangend voorzitter)  
 Henk Everts (penningmeester)  
 Jaap Lampe  
 Marc Stotijn  
 Mirjam Bach (algemeen secretaris)

*Branchebegeleidingscommissie Arboconvenant Podiumkunsten*

Rinus Haks (voorzitter)  
 Ruud Ierschot  
 Peter Iping  
 Dick Smink  
 Jan Bunnik  
 Ton Verberne a.i.  
 Frans Huneker  
 Martin Kothman  
 Sjaak Warnaar  
 Hans Stap  
 Mirjam Bach (ArboPodium, algemeen secretaris)

*Bureau ArboPodium / Kenniscentrum*

Mirjam Bach (algemeen secretaris)  
 Anne-Marie Kremer/Caroline Schuilenburg/Marit Verweij (bureaumedewerkers)

ArboPodium Herengracht 174, 1016 BR Amsterdam,  
 tel. 020-6200201  
 fax 020-4216585  
 e-mail [info@arbopodium.nl](mailto:info@arbopodium.nl)  
 website [www.arbopodium.nl](http://www.arbopodium.nl)

ArboPodium is van maandag tot en met vrijdag bereikbaar.